

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA
KRON 8⁻, ZA DIJAKE KRON 6⁻; POSA-
MEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA
NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10⁻, ZA
DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13⁻

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA URED-
NIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATO-
LIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLA-
MACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO
LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 23. MARCA 1916 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 30

Naši vojaki v zakopih v bojih z ročnimi granatami.

Slike z bojišča.

[Poroča T. S.]

II.

Stanislava Ordynska.

Ko sem bival v Galiciji, so ljudje, posebno Poljaki, veliko govorili o poljskem dekletu, ki se je junaka izkazalo v borbah z Rusi. Mene je ta zgodba zanimala, morda tudi drugim ne bo dolgočasna.

Dekletu je ime Stanislava Ordynska; doma je iz Varšave, a njen oče je doma iz Galicije blizu Zakopanov. Oče je bil med uporniki leta 1863, zato je tudi svoje otroke napajal z mržnjo proti Rusom, ki so onega leta tako krvavo zatrli poljsko vstajo. Večkrat je baje rekel: Tri sinove imam in enega pol, vse vzgajam v ta namen, da bodo pomagali oprostiti poljski narod od ruskega jarma. Tako je rasla Stanislava sredi svojih bratov in se navzela bolj moškega značaja. Sedaj je stara 19 let in je bila z očetom in brati vred član poljskega društva strelcev.

V januarju leta 1914 so se po Varšavi zopet oglašali poljski uporniki. Ruski policaji so preiskavali vse hiše, kjer so prebivali sumljivi Poljaki, in večinoma so jih, četudi brez dokazov krivde, polovili in zvezane odganjali v Sibirijo. Med drugimi so policaji stikali tudi v hiši, kjer so prebivali Ordynski. Oče je oskrbel sinove in hčer z denarjem; hoteli so pobegniti, a to se je posrečilo samo mlajšima sinovoma in Stanislavi; oče in starejši sin pa sta bila ujeta in odvedena v Sibirijo. Matič se je skrivala nekje v Varšavi, pa od nje niso dobili sinovi nobenega obvestila. Brata in Stanislava so se srečno rešili v Krakov, kjer se je v kratkem zbralo par tisoč poljskih prostovoljcev, in med njimi kakih 200 ženâ in deklet. Vodil jih je bivši stotnik v ruski armadi, Rihard, ki so ga Rusi za-

sledovali kakor steklega psa, a se mu je vendar posrečilo uiti čez mejo. Stotniku je bilo pridelenih nekaj avstrijskih častnikov, ki so vadili četo.

Po 28. juniju po umoru nadvojvode Franca Ferdinanda v Sarajevu so takoj vedeli, da je ura maščevanja blizu. Že 7. avgusta so večinoma vsi ti poljski prostovoljci odšli na mejo; 30 deklet se je oglasilo za službo pri patroljah; med njimi

Demeter Konjovic, poročnik na ladji, je pred Dračem rešil tovariša s ponesrečenega letala in se srečno v luko vrnil.

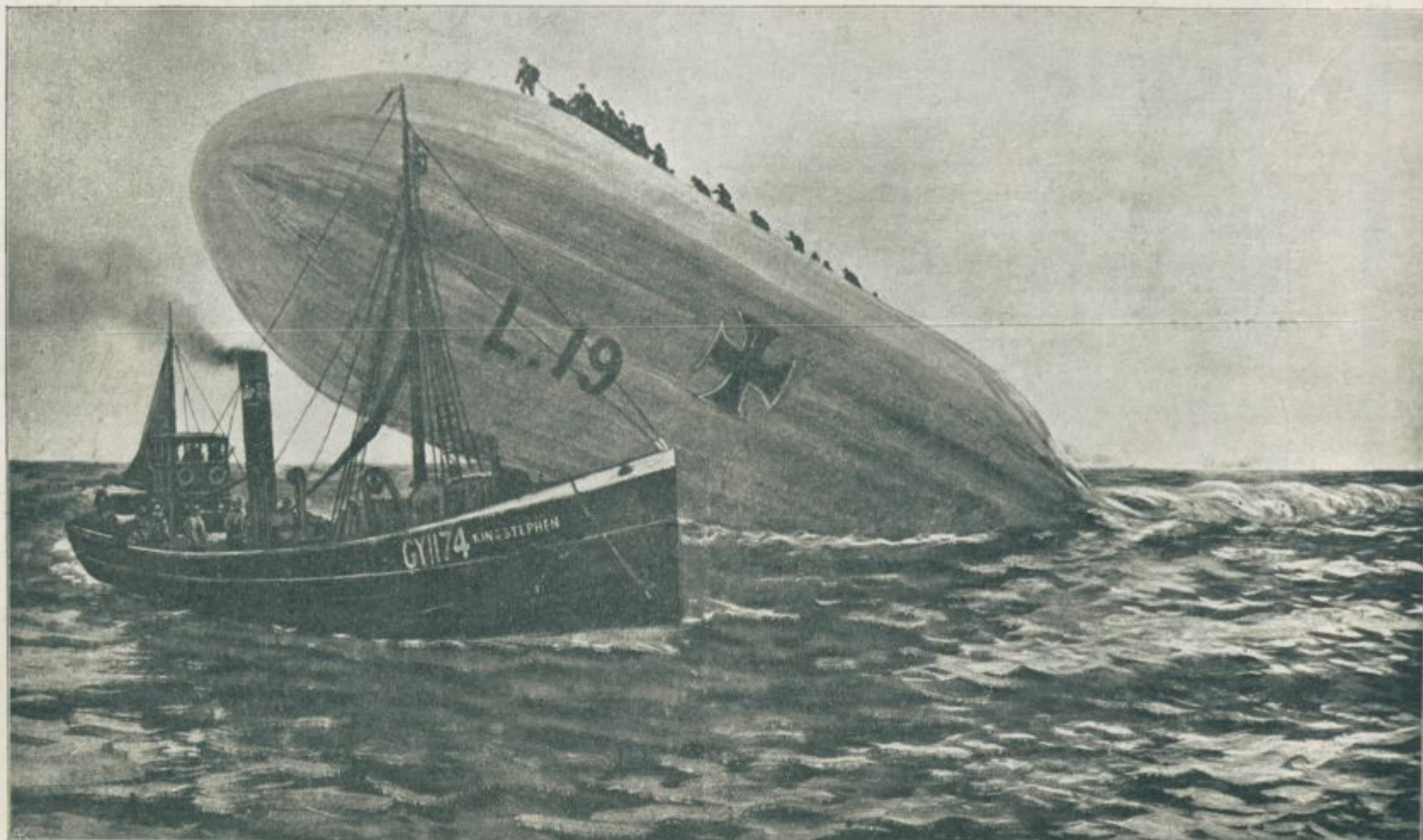
je bila tudi Stanislava Ordynska, ki je pripadala prvi legiji. Bile so oblečene v vojaško obleko, imele so s seboj konje, revolverje in kratke sablje; vsaka je imela s seboj tudi obleko kmečkih deklet, da so se pri opazovanju lahko preoblekle in brez suma opazovale ter se v potrebi rešile.

Na sovražnika so te čete zadele prvič pri Mnjehovem, kjer so zmagoslavno zavrnilo v hudih bojih dvakrat močnejšega sovražnika. Od tam so se pomikale dalje do Kijelc, kjer so se združile z Danklovo armado. Prisegle so avstrijski zastavi in našemu vladarju zvestobo do smrti. Pri Kijelcah je padlo 300 poljskih legijonarjev v zmagoslavni bitki. Velik kos ljubljene poljske zemlje je bil pridobljen s poljsko krvjo.

Ob tej bitki je bil eden bratov Stanislave, ki je opazoval prednje straže Rusov, ujet in na bližnjem drevesu takoj obešen kot izdajalec. Stanislava je bila v bližnjem vojnem jarku in je morala biti priča sramotne smrti svojega brata. Hudo ji je bilo, a spomnila se je besed očetovih: Posameznik nič ne šteje. Nič se ne prestraši, ako pade brat ali sestra ali prijatelj. Ne ljubezen, ne bol, ne bridkost ne sme oslabiti vaše glave, vaših rok, le ena misel vas mora voditi: Ljubezen do domovine, za katero treba vse darovati. Zatrla je zato Stanislava solze v očeh, zadušila je ihtenje, sklenila je zobe in — naprej!

Pri Jendrzejevem si je Ordynska pridobila prvo zvezdo na ovratnik. Bila je na konju in imela je nalog, da preišče pota med močvirjem, ki jih je zaznamovala ter prinesla natančno sliko o močvirju, kjer naj bi čete ponoči prodirale.

Drugo zvezdo si je Stanislava prislužila pri Potmalgosčem. Tu je dobila ukaz, poiskati, kje je sovražnik, in z reflektorjem pokazati njegove postojanke. Dvanajst deklet je bilo pri tej patrolji. Ponoči so se priplazile prav do šotorov sovražnika, ki je spal. Najlepši šotor je bil seveda oficirski, tako si je mislila Stanislava, prikradla se je k šotoru in narahlo odgrnila plahto. Videla je tri speče častnike. Kakor mačke so se splazile opazovalke v šotor, pobrale nekaj karabinerjev, mapo z važnimi

»Zeppelin«, ki je bil zadet na holandskem obrežju; zraven je angleški ribiški parnik »King Stephen«, ki ni hotel sprejeti na krov nemških letalcev - vojakov iz »Zeppelin«, češ da jih je preveč.

spisi, karte generalnega štaba, in tiho, kakor so se priplazile, so odšle, zasedle svoje konjiče in odbežale. Z električnimi reflektorji so naznanile postojanko sovražnikovo. Šotorišče sovražnikovo so naši napadli, in noben sovražnikov se ni živ rešil. In tiste šotore so dekleta odnesla.

Tretjo zvezdo si je Ordynska pribojevala pri Malgošču. Tu so tudi poslali dvanajst deklet na poizvedovanje. Na potu k polku nazaj pa so se dekleta izgubila v močvirju, da niso prav nič vedela, ne kam, ne kod. Skrila so se v grmovje, ne da bi jih bili Rusi opazili. Stanislava se je preoblekla in šla kakor kmečko deklet ter navidez iskala gobe v resnici pa je iskala izhoda k svojemu polku nazaj. Močno ji je bilo srce, ko je prišla mimo Rusov; pa prijazna je bila z njimi, pravila jim je, kje da je videla sovražnika, dala jim je cel predpasnik gob ter tako dognala, kod drži pot nazaj. Ponoči je vodila po tej poti še druge svoje tovarišice, in prišle so vse zdrave in polne važnih novic k svojemu polku.

oddih. Vsak tretji ali četrti dan so dobile kaj gorkega iz vojaške kuhinje, sicer so si kupile tu in tam pol hleba kruha za pet kron, navadno so se pa hranile s krompirjem, repo in zeljem, kar so dobile ob potu. Glava jim je bila vedno bolj težka, noge, vedno v težkih škornjih so zatekale, in pekle. Stanislava je dobila zopet nalog, poizvedovati. Ravno ko je hotela na potu zaviti okrog grmovja, je začela peketanje konjskih kopit, kmalu je tudi zagledala ruske konjenike, bilo jih je kakih šestdeset. V par minutah bodo pri njej. Kaj naj stori? Ali naj zbeži? Takoj ji bodo za petami. Tedaj pa se spomni besed, ki jih ji je govorila njena mati, ko sta se ločili: V skrajni sili se priporoči naši nebeški Materi, poljski zavetnici, in jo pozdravi z molitvijo: »Mati nebeška k tebi pribežim, ne zapusti me, svojega otroka!«

Nato vzame revolver v roko, piščalko v usta, in prične streljati in piskati, zmotiti je hotela Ruse, da bi mislili, da so se zaleteli v zasedo. Prvim trem je obstrelila

res so vrgli od sebe orožje in na poziv so se ji približali, ponudili ji roke, ki jih je privezala h konju, in s temi ujetniki je korakoma prijezdila k polku.

Toda vse to je bilo prehudo za njene živce; zdela se je sama sebi kakor morilka. Morda je bil mrtev oče, mož ali ženin, in zaman ga bodo čakali doma. Vsa utrujena se je onesvestila, ujetniki pa so pripovedovali, kako je ta junakinja ugnala šestdeset konjenikov.

Stanislava si je kmalu opomogla. »Veselje in ponos« — tako je pripovedovala, »sta mi dala zopet novih moči, in šli smo zopet naprej in zdelo se mi je, kakor da sem tudi jaz zopet priborila košček zemlje naših očetov.«

In zopet so stale patrolje, in sicer takrat pri Temnem laz, dva kilometra od Ivangoroda.

Tedaj je prijezdil kurir s polnim parom in kričal:

»Takoj nazaj! Desno krilo se že umika!«

Jugozapadno bojišče: Cerkev na Placuti v Gorici.

Jugozapadno bojišče: Gorica po četrti laški ofenzivi.

In vedno dalje je šla naša vojska proti Ivangorodu. Devet dni, devet noči skoro vedno na konju, po 50 km na dan, vedno v obleki in le redko nekaj ur spanja za

konje, drugi so se za hip nazaj obrnili, eden je padel mrtev s konja. In tem trem, ki so stali brez konj, je zakričala skozi grmovje: »Roke kvišku! Udajte se!« — In

»Kaj?« vzklikne Stanislava. »Sedaj nazaj, ko je polovica Poljske naša? Zakaj?«

»Ne vem, meni je naročeno, da to sporočim,« odvrne kurir.

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.

(Dalje.)

»Jaz samo to lahko rečem, da imam z Philom Doodyjem tako malo opraviti kakor z vsakim drugim.«

»Jaz sem mislil, da ga rada vidiš. Toda ljudje mnogo govore.«

»Sicer pa je Phil Doody dober fant,« je dejala Noney po mučnem premolku. »Njegove sestre žive, kolikor mi je znano, v Ameriki v zelo dobrih razmerah.«

»Pravijo,« je odvrnil Darby, ki mu opomba ni ugajala. »Poklicale ga bodo k sebi v Ameriko.«

»O tem ne vem nič. Jaz sem slišala, da se bo lotil živeti na lastno roko.«

»Tudi to je mogoče,« je odvrnil Darby

prav nič v zadregi. »Slišal sem tudi, da ima marsikatera nanj oko.«

»Misliš? Jaz menim, da si jo je že izbral.«

»Toda ravno zdaj si dejala,« je rekel preplašeni Darby, »da se ne brigaš zanj.«

»To je tudi res. Oni je pač lahko volil brez mene.« — — — — —

Darby je spoznal, da tako ne pride naprej. Poprijel je stvar z druge strani. Nankrat je začel šepati. Šepal je nekaj časa; ko je šepanje doseglo višek, je sedel kraj jarka, kjer je pomečkal marsikatero cvetlico, ter dejal:

»Noney, usnjati čevlji in nogavice človeku kar razjedajo noge. Vrag naj ga vzame, kdor si jih je izmislil! Odkar nosijo ljudje poleti usnjate čevlje in nogavice, ni blagoslova v deželi.«

In brez vsake druge opravičbe si jih je sezul in je mnogo lažje dihal.

»Odkod jih pa imaš?« je vprašala Noney radovedno. »V resnici imaš par prav dobrih čevljev.«

»Mož, ki mi jih je kupil,« je vzdihnil Darby, »bi mi dal še mnogo več in naju

napravil prav srečen par, samo če bi ti pritrnila.«

»Kdo pa je?« je dejala nekoliko jezna.

»Moj gospod!« Po majhnem premolku je nadaljeval: »Noney, jaz ti nekaj zaupam, česar nisem zaupal niti lastni materi. Gospod je bil pred kratkim pri nas. Ko je odhajal, mi je pomignil, naj grem z njim. Jaz sem šel. In pripovedoval je, da se bo kmalu poročil z imenitno gospodično, ki ima na mernike zlata in diamantov, skoraj toliko kakor angleška kraljica. O, same žulje imam na nogah vsled teh vražjih čevljev,« je naenkrat dejal in začel drgniti nogo, ki ga je menda najbolj bolela. Noney je bila silno radovedna in Darby, kavelj, je to videl.

»Mislim, da morava domov,« je dejal in jo pogledal po strani.

»Posedi še rajši. S takimi nogami ne moreš domov.«

»Ti imaš prav,« je dejal Darby z novim pogumom.

»Govori dalje o poroki!« je dejala Noney. V radovednosti je pozabila na diplomatično modrost.

»In levo krilo, ki še napada, ali so tja sporočili, ker sicer je v nevarnosti, da ga odrežejo od središča!« — pravi Stanislava.

»Kaj to tebe briga? Nazaj! Za drugo naj drugi poskrbe!«

»Jaz pa nisem imela miru, zato vzpodbodem konja in hitim ž njim na levo krilo.

Nazaj! Nazaj! — sem zakričala, sporočila sem najbolj žalostno obvestilo. Mislim namreč, ko bi bili šli naprej, da bi še kaj zmogla, a zavest, da moramo zopet prepustiti sovražniku kos domače zemlje, ki smo si jo pridobili s prelito poljsko krvjo, ta zavest me je potrla.

O domovina, domovina! Čutila sem, kako se mi je ustavljalo srce, vztrepetala sem — in ničesar nisem več vedela o sebi.«

Ako ima poljski narod mnogo takih neustrašenih hčerâ, pač zasluži, da v novem sijaju zablîšči poljska kraljeva krona.

Premog in vojska.

Včasih so rekli, za vojsko je treba prvič denarja, drugič denarja, tretjič denarja. To seveda velja še dandanes, ker je še vedno denar sveta vladar. Pa v naših časih, moram reči, da je za vojsko treba tudi prvič premoğa, drugič premoğa, tretjič premoğa. Brez premoğa ne moreš voditi velike vojske. Sila, ki jo povzroča

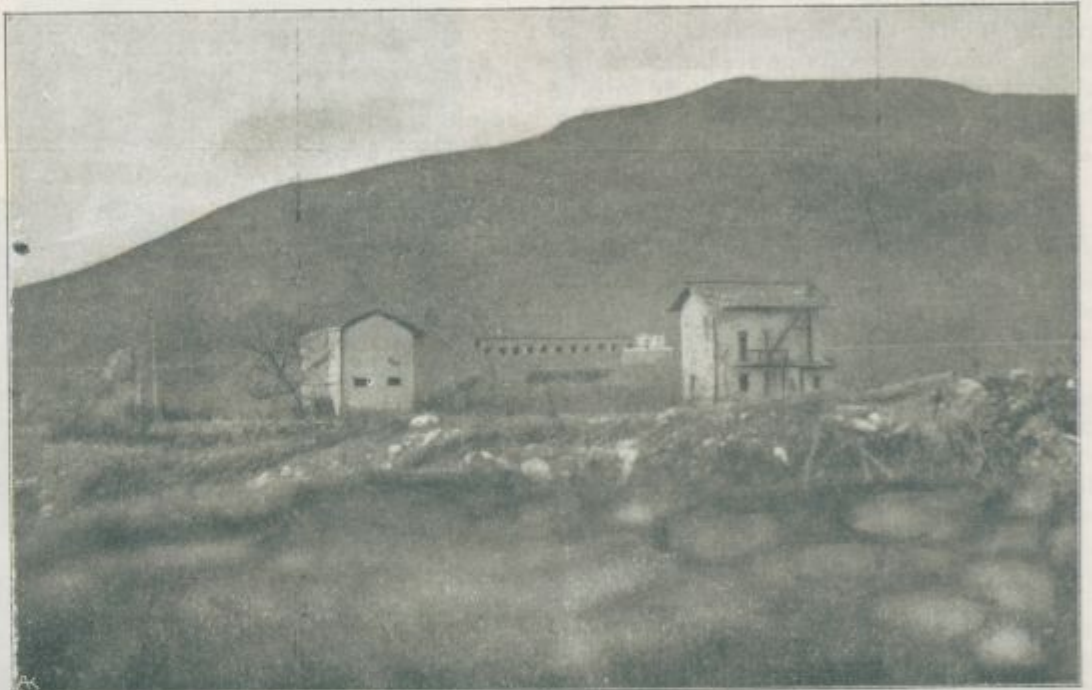
storom — v suhi destilaciji — proizvaja mnogo snovi, ki so potrebne za vojno, tako bencol, kot namestilo za bencin, ki ga nam zadržujejo sovražniki dovažati iz tujine. Bencol goni avtomobile, ki v sedanji vojski igrajo tako važno vlogo. Tako so Nemci v par urah na nekaj tisoč avtomobilih postavili veliko armado pred Lütlich in ga hitro vzeli, skoro preden so se branilci tega zavedli. Pri destilaciji dobimo iz premoğa koks, ki se rabi pri ožiganju rudnin, železa itd. Iz tega pa zopet dobimo snovi za topove, možnarje, granate, šrapnele, patrone, torpedo in druga sredstva za vojskovanje.

Sto in sto organskih zvez nastaja, ako z destilacijo premoğa dobimo teer

Gorica: Hiša po četrti laški ofenzivi od 2. do 15. novembra 1915.

In vrec solzâ se je usul iz njenih oči, ko je to pripovedovala zdravniku v bolnici na Dunaju, kamor so jo prinesli, odlikovano z znamenji častnikovega namestnika.

Jugozapadno bojišče: Kalvarija nad Podgoro pri Gorici. — To važno postojanko drže naši vojaki, Dalmatinci in Slovenci, že devet mesecev proti najhujšim italijanskim napadom.

premoğ, je ogromna. 146 milijonov konjskih sil, ki jih proizvaja premoğ, stoji v človekovi službi. Ta sila vozi na bojišče vojake, strelivo, živila, in goni ladje proti sovražnim bregovom.

Iz premoğa se v ognju z zaprtim pro-

in ga uporabljamo. Iz tega se dobi glavno barvilo za sivo vojaško obleko, od tod dobivamo toluol, čigar nitrat — nitrotoluol — je oni ognjeni duh, ki piha iz topov grozna streliva. Od tod dobivamo tudi parafin, s katerim napajajo papo, da se ohranijo

»O najini poroki? Če hočeš, treba ti je samo prikimati.«

»Teğa nisem mislila,« se je ujezila Noney. »To veš pač sam, Jaz mislim poroko tvojega gospoda.«

»To je vseeno. Kajti gospod je dejal: »Darby, jaz se ne poročim, preden se ti ne na isti dan.«

»Tako je dejal?« je vprašala Noney. Zdaj je začela Darbyja gledati s povsem drugačnim ocesom.

»Da, tako je dejal in še več. On je dejal: Pri moji veliki hiši je majhna kočica, tako lepa, kakor je še nisi videl, z majhnimi okni, ki se svetijo kakor zrcalo, s poltlakanim vhodom in prostornim kurnikom. Če boš nekoč imel za ženo Noney Kavanagh — jaz sem slišal, da je pravi biser med dekletimi in da je ni lepše v okolici — tako je dejal, potem pridi k meni. Iz naše kuhinje boš dobil, kar boš hotel, je dejal. In ne bo ti manjkalo svežega mesa vsak dan, mi imamo vsak dan sveže meso in včasih tudi dvojevrstno. Če bo Noney nekoč tvoja žena, bo lahko prišla k nam in pomagala moji gospe, in potem bomo ka-

kor ena družina. Kar je moje, je tvoje, je dejal, in kar je tvoje, je moje, je dejal.«

In Darby se je globoko oddahnil, a vedno postrani škilil na Noney. Nato je nadaljeval:

»Toda, Darby,« je dejal moj gospod, »jaz nočem nikogar siliti. Morda misliš, da si še premlad, morda tudi mati ne pusti,« je dejal. »To nič ne de. Jaz bi samo rad videl, da imava oba isti dan poroko. Če se ti pa zdaj še ne ljubi, vendar vseeno lahko prideš v kočico. V moji hiši je nekaj čednih deklet in čez nekaj časa se že kje kaj dogovoriš s katero,« je dejal, »in če hoče Noney poročiti Phil Doodyja, pusti jo,« je dejal —

»Jaz nočem niti Phil Doodyja niti nobenega drugega, samo tebe, Darby,« je dejala Noney in si zakrila s predpasnikom oči; in —

Zmağa je bila priborjena.

Kmalu nato je govoril župnik z gospo Kavanagh in ji pripovedoval, kako zelo je Darby gospodu Maxwellu pri srcu. Dal mu je pet guinej za prve potrebščine in mu obljubil, da mu bo podelil v prihodnje še mno-

go več. Noney se je ob misli, da bi bila kmalu zaigrala veliko srečo, skoraj onesvestila.

Ubogega Phil Doodyja je klaverno odpravila. Phil Doody je bil šaljivec že po naravi. Seveda si ni mogel kaj, da se ne bi bil šalil in norčeval iz Darbyja.

»Ali si tudi ti videla predstavo?« je vprašal Noney v neopazovanem trenutku. »V cirkusu bi bila imela uspeh in vzbudila pozornost. Jaz sem se bal, da bo župnik padel izpred oltarja.«

»Kakšno predstavo?« je vihaje nos vprašala Noney.

»Predstavo s strašilom gori na hribu. Koga je ubil ali oropal, da si je mogel kupiti tako obleko?«

»Darby ni nobeno strašilo, temuč pošten fant, in kar ima, si je pošteno zaslužil.«

»A se je vendar osmešil pred celo podružnico.«

»Ljudje bi bolje storili, če bi malo bolj pobožno molili. Kdor se zadnji smeje, se najboljše smeje.«

Doody je začudeno gledal Noney.

našim vojakom v vojnih jarkih stene suhe. In koliko desinfekcijskih sredstev, zdravil in vojnih potrebščin je še, ki se dobivajo tem potom iz premoga.

Toda nam že to, kar smo dozda navedli, popolnoma zadostuje, da vemo, kolikega pomena je premog za vojsko, da kakor brez denarja, tako tudi brez premoga, ni mogoče voditi vojske. Zato pa je gotovo zanimivo vedeti, kako je s premogom pri nas in pri naših zaveznikih, in ka-

ko je z njim pri naših vojnih sovražnikih. Takoj lahko povemo, da v tem pogledu stoji stvar za nas prav ugodno.

Po najnovjših proračunih ima Avstrija nagromadenega premoga v raznih premogovnikih blizu 40 milijard boljšega in 15

milijard srednje vrste premoga. K temu prištejemo še v Bosni okoli 30 milijard in na Ogrskem 15 milijard. Ker so naši premogovniki od vojske oddaljeni, zato

železniških vozov za prevažanje premoga. — Še bolje nego Avstrija, je s premogom oskrbljena Nemčija. Zakladov premoga cenijo na Nemškem blizu 160 milijard ton,

Jožef Senčar
iz Češnjic. Padel je v Karpatih meseca novembra 1915.
Svetila ti večna luč!

Ferdinand Fridau
ranjen umrl na južnem bojišču.
Na svidenje nad zvezdami!

Janez Lukan
iz Petkoviča pri Rovtahu, padel 22. okt. 1915 na laškem bojišču.
Počivaj v miru!

Ivan Cetin
iz Harij pri Trnovem, padel 23. julija 1915 na juž. bojišču, pokopan v Prvačini. Pokoj ti!

Ivan Slemenšek
iz Oplotnice, bil ranjen v Karpatih, padel na južnem bojišču.
Na svidenje pri Bogu!

se povsod vrši redno delo, kakor v mirnem času. Da tu ali tam, posebno za zasebno porabo, zmanjka premoga za kak dan, temu je krivo le to, ker je morda manj delavcev po jamah, kakor v mirnem času, posebno pa, ker zmanjka včasih

in sicer velja to še za sto — in stoletja. Tudi tukaj se redno dela v jamah tudi v vojskinem času.

V primeri z nami, ki smo nakopali l. 1913 črne in rjavega premoga 54 milijonov ton, so ga Rusi v tem letu dobili 30 milijonov, zato večkrat čujemo, da je na Ruskem mnogokrat veliko pomanjkanje premoga. Radi tega je bil večkrat ustavljen ali zmanjšan promet na železnicah, in v Petrogradu zelo varčujejo s plinovo kurjavo. Tem občutnejše se čuti v Rusiji to pomanjkanje, odkar so izgubili vsled vojske premogove revirje na Rusko-poljskem.

Še večja nego v Rusiji, je za premog sila v Italiji. Ker ni premoga, so morali ustaviti na Laškem vsaj deloma promet po železnicah; posebno je omejeno tudi razsvetljevanje ulic po laških mesih. Počivati morajo velika obrtna podjetja, tudi podjetje za pridobivanje žveplene rude v Siciliji. In če se vprašamo, zakaj se tako malo sliši o laški mornarici, tega ni kriv le strah pred našimi podmorskimi čolni, temu je še bolj krivo pomanjkanje premoga. S tem se tudi Lahi tolažijo, češ, če bi mi imeli dovolj premoga, bi bili Adrija in Albanija že davno naši. Italija je rabila premoga povprečno na leto devet milijonov ton, ki jih je dobila iz Nemčije in od Angleške.

Krotki žrjav v vojaški družbi.

»Kako se postavljaš zanj. Skoraj bi človek mislil, da se mislita vzeti.«

»In če? —«

»O, seveda bi ne bilo nič na tem. Z Bogom, Noney. Voščim ti veliko sreče.«

Čisto naravno je pač, da sta Darby in Noney morala prestati še marsikatero neprijetnost. Brez neprijetnosti človek ne doseže ničesar, kar ima količkaj vrednosti. Včasih je Noney omahovala v svoji zvestobi, če je slišala, kako so ljudje govorili o Darbyju, da je prismojen in napol tepec. A postala je močnejša in odločnejša, ko si je predstavljala hišico z vsemi krasotami.

Največja zapreka je bila Darbyjeva mati. Dobra ženica je bila zelo razburjena. Prisegala je, da ne bo nobena nevesta prestopila njenega praga in ji uropala njenih pravic. Ko je prišel Darby nekega dne domov, mu je v pozdrav razbila meh na hrbtni. Novica o njegovi poroki je dospela pred njim domov. In stresla je nad njim v galskem, za to jako prikladnem jeziku, kopo psovka, ki bi bile koča drugega naravnost uničile. Darby pa je samo mežikal in ničesar rekel. Nato je šla mati h gospodu

župniku in ga vprašala, ali more on v svoji vesti naložiti tak greh svoji duši in poročiti takega tepca, kakor je Darby.

»Jaz ne smatram Darbyja za tepca,« je dejal gospod župnik. »Zdi se mi prej velik navihanelec in za ta slučaj ne stoji ničesar v cerkvenem pravu. Jaz vsaj nisem nikoli slišal o kakšnem sličnem zakonskem zadržku.«

»O, gospod župnik, on ni navihanelec, temuč zelo neumen človek, ki bi ga vsak človek prepričal, da je noža rog.«

»Hm!« je napravil gospod župnik. »Meni se zdi, da fant, ki se je tako priljubil svojemu gospodu in ki si je osvojil srce takega dekleta, kakor je Noney Kavanagh, ni tako omejen človek, kakor Vi mislite.«

»Morda imate prav,« je dejala stara ženica. »Toda Bog naj ima pomaža! Noney se bo še bridko kesala.«

»Jaz dvomim,« je menil gospod župnik.

* * *

Stvar se je veselo razvijala. In res, isto jesensko solnce, ki je sijalo na svatbene svečanosti gospoda Maxwella in Claire Moulton, je lilo svoje žarke sicer na skrom-

nejšo, a mnogo več zanimanja vzbujajočo svatbo Darbyjevo. Noney se je sicer bala, da se bo nadrenjalo preveč ljudi, in prosila je gospoda župnika, naj ju poroči na tihem, ne da bi kdo vedel, v zakristiji; priprosto ji je bilo, je dejala, vedno najbolj pri srcu. A v našem radovednem stoletju uide od najbolj čuvane skrivnosti vedno kaj na solnce. Že davno pred določeno uro so se zbirale gruče ob cesti, ki je peljala k cerkvi.

Poroka se je izvršila čisto mirno. Ko pa je srečni par stopil iz zakristije in ni bil več pod varstvom župnikovem, ga je obdala hrumeča množica s svojimi živio-klici in z dobrodušnimi šalami. In spremljana od ljubkih glasov cinastih piščali sta šla proti domu.

Darby se je držal res vzvišeno brezbrizno. Dejal sicer ni, a čutil je — kakor bi to moralo čutiti mnogo modrejših ljudi v sličnem položaju — čutil je, da je vse to le majhen brezpomemben dogodek v njegovem življenju, ki ne zasluži nobene pozornosti. Noney se je pa jezila vsled ovacij, ki so imele vendar nekoliko brezokusnosti na sebi, dasi so izvirale iz dobre misli in

Ko je enteta prigovarjala, naj se postavi Italija na njeno stran, ji je Angleška obljubila, da jo bo oskrbovala s premogom; da je Laška napovedala vojsko Turčiji, zato je dobila od Angležev 2000 ton premoga; za napoved vojske Nemčiji bi bili Angleži seveda bolj radodarni. Anglež je že oddavna vaje delati — kupčije s srebrnimi krogli in s črnimi dijamanti. V rusko-japonski vojski so Angleži za hrbtom svojih rumenih zaveznikov drago prodajali premog Rusom. Ko so se Japonci zaradi tega pritožili, so jim Angleži odgovorili: Po isti ceni ga dobite tudi vi. Sedaj Anglež dela dobičke s premogom na Laškem. Daje ga Lahom ravno za sproti, cena pa je že desetkrat tako visoka, kakor je bila v mirnih časih. Tem potom so Angleži že davno z obrestmi vred nazaj dobili milijone, ki so jih bili sipali po uredništvih laških listov za prireditve demonstracij po laških mestih in za vojne pesmi zloglasnemu d'Annunziu. Iz dvojnega razloga pa Angleži Lahom strežejo

Albanska vas.

s premogom le za silo. Prvič zato, ker Italija še vedno ni napovedala vojske Nemčiji, in drugič zato, ker je pot po morju s premogovnimi ladjami zaradi podmorskih čolnov zelo nevarna. In pot od Kardiffa do Brindisi je zelo dolga.

tih bodo izčrpani premogovniki Durham in Northumberland na Angleškem. Drugod po Angleškem računajo še na 300—400 let. Na Belgijskem je premoğa!

Silo za premog čutijo posebno tudi v Parizu. To mesto moderne luči se je v sedanjosti pred Zeppelinom, posebno pa zaradi pomanjkanja premoga. Na premoğu najbolj bogati francoski kraji na severu, kakor tudi bogati premogovniki belgijski, so v nemški oblasti.

Kako tesna je zveza med vojsko in premogom, kažejo tudi Japonci, ki posebno zaradi bogatih premogovnikov na severnem Kitajskem tako strašno hrepene po raznih kitajskih pokrajinah, ki se jih prav gotovo polaste, še preden mine sedanja vojska.

Na Angleškem so l. 1913 nakopali premoga 292 milijonov ton, za 14 milijonov več kakor na Nemškem; vendar ima Nemčija nakopanih premogovnih zakladov 424 milijonov, nasproti 190 milijonov ton, ki jih imajo Angleži na razpolago.

Koliko časa pa bo še zemlja tako darežljiva s premogom, kakor je sedaj? Najprej bo zmanjkalo premoga — v kakih

100 letih — na srednj. Češkem, na Saksonskem in vsrednji Franciji, kjer so bolj redke in manj globoke plasti. V kakih 200 le-

dovolj za 800 let, enako na Nemškem Porenju in na Westfalskem ter v Avstriji kjer, pravijo, da je v šlezjskih premogovnikih blaga še za 1000 let; enako ugoden položaj je tudi v pruski Šleziji. Te cinitve imajo svojo podlago v znanstveno — strokovnih preiskavah iz l. 1908. Seveda so te številke veljavne le za ta slučaj, da se bo vsako leto izkopal premoga približno toliko, kakor dosedaj. Na Angleškem in v Ameriki je poraba vedno večja, zato bodo tam tudi zakladi tem preje ugasnili.

Največ premoga ima severna Amerika in severna Kitajska, za njima pa takoj Nemčija. — Premoga za vojsko je torej pri nas in naših zaveznikih dovolj; ker ne manjka tudi drugih sil, zato je upanje opravičeno, da to vojsko izvojujemo zmoglavno.

Svetovna vojska.

12. marca. Na laškem bojišču so bili zadnje dni hujši topniški boji. Pri Doberdolu so se razvili tudi boji z minami in ročnimi granatami. Pod ognjem laških top-

Vhod v mesto Rogatica na Hrvaškem.

dobrih src. A Darby ji je šepetal: »Le pogum, Noney! Misli na hišico in dvojevrstno meso!«

Noney je ponižanje prenesla. A globoko spodaj v ženskem srcu si je izdelovala načrt za fino maščevanje: nekaj hihitajočih deklic je sklenila povabiti, da jim pokaže vse lepote svoje hišice. Zelene morajo postati zavisti!

Ko pa je prišel večer, so izginile iz nje-nega srca hudobne misli. V hiši vdove Kavanagh je vladalo veselje. Darby je plesal in spremljal z rahlim ploskanjem svojih bosih nog pesem vijoline — o čevlji in nogavicah ni hotel ničesar slišati. Tudi Noney je plesala, in sicer na drugem koncu hišnih vrat, ki so jih položili na tla za plesišče. Ljudje so svoje zaničljivo mnenje jemali nazaj. To delajo vedno, če se nihče zanje ne briga. Še preden se je storila trda tema, so bili vsi istega mnenja, da ni bilo še nikoli veselejšega in lepšega para na svetu.

XXXV. Po rimskem načinu.

Zakaj je zapustil Cato svetu strašni zgled, kako se prostovoljno odprejo živ-

ljenjska vrata, ki vodijo v temo večnosti? Zakaj je sledilo temu zgledu nebroj njegovih rojakov, ki se niso mogli opravičiti z irskim meglenim podnebjem, niti z moderno nevrastenijo, nebroj rojakov, ki so si v kopeli odprli žile ali končali svoje življenje še v žalostnejših okolščinah? Cesar namigne, da je mož v nemilosti, in Petronij odide na svoje posestvo v Pestum, skliče prijatelje, pogosti jih po lukulsko, govori dolg govor, ki konča z v a l e , v a l e , l o n g u m v a l e , leže z najbolj ljubljeno sužnjo na posteljo in zapre za večno oči za veliko dramo svojega življenja, dočim mu iz odprtih žil teče zadnja kaplja krvi. Ali — Simforij se nekoliko naveliča tega smešnega, dolgačasnega življenja. Rad bi vedel, kako je onostran, zato odide. Ali Libija, sita že večnega c a r p e d i e m , sita vseh maziljenj, kopanja in kozmetičnih sredstev, si iz čistega naveličanja porine isti nož v srce, s katerim je prej zbodla v roke svojo sužnjo. Ali — Levkonoe je odkrila siv las na glavi in spoznala, da življenja ni mogoče več prenašati. Majhna kača se bo dotaknila z rahlim poljubom

njene roke in ona se bo potopila v spanec brez sanj.

Gospod Hamerton je mnogo bral in te rimske šege so mu bile vse znane. Posedoval je umetniški okus, imel fino izobrazbo in vsaka nerodnost mu je bila zoprna. Čudno, da je bil način, kako se je prvič hotel ločiti od odra življenja, zelo znan in navaden.

Ni bilo dolgo po poroki. Gospod Maxwell je bil ravno par dni ob caraghskem jezeru na ribjem lovu. In nekega večera je obšlo gospoda Hambertona, ko je stopil v svojo spalnico, čudno veselje, da se je začel igrčkati s smrtjo, preden se ji popolnoma vda. Voščil je Claire: »Lahko noč!« in ona je že precej časa ležala, ko je on stopil v svojem spalnem plašču k veliki omari iz mahagonijevega lesa, izvlekel zgornji predal in vzel majhen, s srebrom vdolan revolver. Igral se je s smrtnim orodjem in ga nabasal z majhnimi patronami. Nato je prisedel k toaletni mizici. (Dalje.)

Razširjajte „Ilustrirani Glasnik“!

ničarjev je bilo goriško območje, južni del Gorice in doberdobska visoka planota. — Italijanske čete, ki so se postavile kakih 20 kilometrov pred Valono ob reki Semeni, so se hitro umaknile, ker jim je naše vojno krilo grozilo z obkolitvijo. Ustavile so se na višinah severno Ferasa, a se umaknile južno reke Vojuze. — V Črnigori in severni Albaniji vlada mir.

12. marca. Ruska torpedovka »Poročnik Puškin« je južno od Varne zadela ob mino in se je potopila. Bolgarski vojaki so od posadke rešili štiri častnike in 11 vojakov.

12. marca. Hudi boji se nadaljujejo okoli Verduna, in sicer z menjajočo se vojno srečo. Vendar je iz francoskih in nemških poročil posneti, da nemške čete neprestano pridobivajo na prostoru in da le zaradi tega bolj počasi prodirajo, ker nočejo brez najsilnejše potrebe žrtvovati preveč svojih vojakov. Nemški obroč okrog trdnjav, nasejanih v vsem okolišču Verduna, je vedno trdnejši. — Severozahodno od Reimsa so prodrle nemške čete in ujele 790 sovražnikov. — V vseh bojih okoli Verduna je dosedaj ujetih 26.042 Francozov, zaplenjenih 139 topov, 41 težkih topov in 232 strojníc.

14. marca. Ker sta si napovedali vojsko Nemčija in Portugalska, je naročila avstrijska vlada svojemu poslaniku v Lizaboni, naj pri ondodni vladi zahteva svoje potne listine in naj odide s Portugalskega. Enako naročilo je dobil portu-

Pohod naših in bolgarskih čet proti Valoni počasi, a stalno napreduje. Albanci našim dobro pomagajo. Novi laški vojni poveljnik, Piacentini, mora svoje voje vedno bolj omejevati na obrambo Valone. — Turkom v Armeniji bolj trda prede. Umak-

Portugalska v vojnem stanju: Lizabonsko pristanišče.

galski poslanik na Dunaju.

14. marca. Okrog Verduna se boji nadaljujejo, vendar pa še ne kaže, da bi prišli kaj kmalu do odločitve. Listi sicer poročajo, da Francozi pripravljajo vse

nili so se iz Erzeruma na Ercingian in to plat Rusi niso daleč prišli. Bolj pa silijo proti vzhodnemu krilu in so zasedli več krajev ob jezeru Van; važna sta kraja Muš in Biltis, od koder so Rusi prepodili

Turke. Zdi se, da Rusi hočejo vzeti smer proti Diarbekir, kjer bi radi Turkom pretrgali zvezo z Mezopotamijo in s tam nahajajočimi se turškimi četami. Ako se jim to posreči, bi se položaj za Turke zelo poslabšal. — V Mezopotamiji se v vojski med Turki in Angleži zadnje tedne ni nič izpremenilo. Angleži so še vedno v Kutelmaru obkoljeni od Turkov, vendar morajo pa od časa do časa dobivati živila in strelivo po reki Tigris, sicer bi se težko toliko časa branili, ker zračni letalci jim tega ne morejo sproti donášati. — Pri Verdunu Nemci počasi gredo naprej, ker so Francozi tukaj za obrambo storili vse, kar je sploh mogoče. Pravijo, da je okoli Verduna 800.000 Nemcev in da še na nobenem bojišču ni bilo nagromadene na malem prostoru toliko topništva nemškega in francoskega, kakor pri Verdunu. Zato moramo tukaj pričakovati še strašnih in krvavih bojev, preden pade odločitev. Kakor lani, tako se zdi, da bo

tudi letos pomlad prinesla odločilne dogodke na raznih bojiščih.

Zdi se, da po teh odločitvah bi bil naraven konec vojske. Bližnja prihodnost pokaže, v koliko je stvar dozorela.

Mehika — kjer se razpleta najnovejša vojna Zedinjenih držav.

14. marca. Ob Soči so se zadnje dni razvili hudi boji. Italijani napadajo z velikimi silami. Boji so bili posebno hudi pri Plaveh, pri Podgori in pri Ločniku. Posebno krvav je bil bojni ples na Doberdobi, kjer so naši pri sv. Martinu odbili sedem zaporednih napadov. Tudi drugod so bili laški napadi povsod odbiti.

potrebno za umaknitev iz Verduna in Reims-a, toda za to jih za sedaj še bolj prigánja previdnost, nego nujna potreba.

15. marca. Na laškem bojišču so hudi boji. Lahki so bili povsod odbiti. Laški letalci so metali bombe na Trst, ne da bi bili napravili škodo.

☉ Darujte za „Rdeči križ“. ☉

Potres.

Dne 12. marca smo zjutraj okrog pol 5. ure čutili močan potresni sunek in dalje tresenje. Tudi iz raznih drugih krajev prihajajo glasovi z dežele, da se je tudi tam svet tresel. Najhujši pa je bil potres v hrvaškem Primorju. Tako se je v občini Gričane porušilo 110 hiš, še več

Kiparja B. Kaifke kip za okras palače češke banke v Prahi.

pa jih je deloma poškodovanih, in je do 500 ljudi brez strehe. Tudi v Senju je potres napravil veliko škode. Prizadeta je bolnica, semenišče.

Črnovojniki letnika 1898.

Mladenci, rojeni l. 1898 pridejo s 1. januarjem 1916 v območje vojakov — črnovojnikov. Vsi ti pridejo na nabor med 14. aprilom in 3. majnikom. Kdor od teh mladeničev se izkaže, da je v šolskem letu 1915/16 obiskoval vsaj peti razred kake javne ali s pravico javnosti opremljene zasebne gimnazije, realke ali v 1. letniku kakega učnega zavoda, ki mu je prisojena pravica do enoletnega prostovoljstva, ima pravico pogojne ugodnosti enoletne dijaške službe in sme nositi za enoletne prostovoljce določen trak na rokavu. Dovoljeno jim je tudi, da se pri-

puste k dopolnilni izkušnji predčasno, ne da bi bil merodajen uspeh učenja. V ta namen treba vložiti prošnjo pri vojnem poveljstvu, tam kjer prosilec prebiva.

Portugalska vojna moč.

V miru imajo Portugalci oboroženih 1670 častnikov in 10.000 mož. — Za vojsko utegnejo v teku enega leta zvišati armado na 100.000 mož. — Na morju Portugalci nimajo posebne moči. Imajo eno oklopno obrežno ladjo, štiri križarke, nekaj torpedov in torpednih rušilcev. Te vojne ladje rabijo le, kadar buknejo državni upori, kar se pripeti skoraj vsako leto. Od te strani Nemcem torej ne grozi posebna nevarnost. Bolj nevarno zanje je, ker so dobili s Portugalsko Angleži nova važna vojna opirališča za svojo mornarico.

Kordula Peregrina.

Na Tirolskem je 6. febr. t. l. umrla znana nemška nabožna pesnica Kordula Woehler, ali kakor se je sama imenovala, Kordula Peregrina. Bila je protestantskega pastora hči, rojena l. 1845 na Meklenburškem. Bila je lepo vzgojena v svoji veri, pa vendar, kakor sama piše, je čutila neko praznoto, neko hrepenenje v duši, ki ga ni mogla nikakor potolažiti, temmanj, ker sama ni prav vedela, kaj ji manjka in po čem tako silno hrepeni.

Toda — nadaljuje sama — ko je 16let stara vstopila prvokrat v katoliško cerkev, ko je prvič zableščala pred njo skrivnostna večna luč izpred tabernaklja, ko je prvič začutila božji vonj, ki je dehtel od oltarja, tedaj ji je bilo, brez kake pomoči od človeške strani z besedo ali berilom precej jasno, po čem ji je koprnela njena duša, kaj da je dosedaj tako bridko pogrešala: osebno bližnjega živega Boga. — Od te ure je bilo 16letno dekle po posebni milosti od Boga v svojem srcu katoliškega prepričanja, dasi se je morala še devet let — ker ni bila dovolj stara — boriti in veliko trpeti, preden je postala katoličanka l. 1870 in je 16. julija prvič prejela sveto obhajilo. Od tedaj je bila vsa navdušena in vneta za sveto evharistijo, in po pravici jo smemo imenovati pesnico najsvetejšega zakramenta. Nebroj je pesmi, ki jih je v ta namen zapela, in nekatere so po mnenju leposlovnih veččakov pravi biseri nabožne poezije. — Tudi Slovenci imamo tako pesnico, hvala Bogu, še živo, to je mati Elizabeta, ki posebno v Bogoljubu, pa tudi drugod, objavlja svoje lepe nabožne pesmi. Tudi naša rojakinja se najraje mudi pred tabernakljem in se vnema v ljubezni do Boga, resnično in bistveno pričujočega v presvetem zakramentu. Ljudje seveda, ki jim

je bog le denar, takih lepih src ne razumejo, žal pa, da ne čutijo tudi onega iskrenega veselja za delo, za življenje, in če treba, tudi za trpljenje. Skrbimo, da se nam steza do tabernaklja ne zarase s travo, tudi na nas čaka Oni, ki nas ljubi.

Fellerjev dobrodejni, oživljajoči rastlinski esenčni fluid z zn.

„ELSA-FLUID“

uteši

bolečine.

12 steklenic franko 6 kron. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 331 (Hrvatska). Nad 100.000 zahvalnih pisem.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani

registrirana zadruga z omejeno zavezo

Dunajska cesta (uradni prost. I. nadstr.)

priporoča svojo

- zalogo vsakovrstnega kolonijalnega in specerijskega blaga;
- zalogo najboljših mlekarških izdelkov: sira, masla, kondenziranega mleka;
- zalogo zajamčeno pristnega vina iz Kranjske, Štajerske, Ogrske, Hrvatske, Istre in Dalmacije, najboljše domače slivovke, tropinovca, konjaka in ruma. (Kleti v Spodnji Šiški št. 152);
- zalogo vsakovrstnih kmetijskih strojev. Strojnik vedno na razpolago;
- zalogo raznih močnih krmil, gnojil in modre galice.

ALOJZIJ TRINK

STAVBNO IN POHIŠTVENO MIZARSTVO
LJUBLJANA, LINHARTOVA UL. 8

SE PRIPOROČA CENJEN. OBČINSTVU V LJUBLJANI
IN NA DEŽELI ZA IZVRŠITEV VSAKOVRSNIH DEL

IZDELOVANJE

ŽNIDARŠIČEVIH PANJEV

Velikonočna skupina razglednic

805

Skupina s 16 komadi, sortirana po dva enaka kom., K 1-40.
Le proti predplačilu.

Ubojska v slikah

izide 27. t. m.

Obsegala bo zopet pristno narodno, od domačih umetnikov zasnovano blago, in sicer 4 velikonočne in 4 prilične slike. Delo se bo od doslej izišlih posebno odlikovalo. Cena je kljub večjim stroškom kartona in tiska ostala prejšnja.

Cena za trgovce, ki naroče vsaj 100 dvo-barvnih razglednic: 6 K za 100 komadov, pri naročilih nad 500 kom. K 5-50, nad 1000 kom. K 5-, nad 2000 kom. K 4-50 za vsakih 100 kom. Pri naročilih nad 10 skupin 30 % popusta. — Pošiljatve le po povzetju.

Letošnja velikonočna skupina je porabna poleg velikonočne dobe tudi za poljubne čase. — RAZPRODAJA: Uprava „Ilustriranega Glasnika“, Ljubljana.

V zalogi je še večje število velikonočnih razglednic iz lanske velikonočne skupine po za 20 % znižanih cenah.

Za malega moža.

Črtica.

Prejšnja leta sem rad obiskaval politične shode, sestanke raznih društev, kjer so različni možje poskušali svojo srečo v daljših in krajših, bolj in manj srečnih govorih. Na takih shodih sem moral vedno poslušati besedo: Treba je kaj storiti za malega moža, za delavca! Zadnji čas je za to. Vsak govornik, če je še tako prazno slamo mlatil, je dobro vedel, da bo grozno ploskanje odmevalo po dvorani, kadarkoli bo spregovoril to besedo. In kadar mu je niti zmanjkalo pri govoru, pomagal si je z besedami: Gotovo, za malega moža se mora nekaj storiti, in navzoči, ki se jim je že zdehalo od dolgega časa, so se zopet vzdramili in zagnali glasen pritrjevalen šum po dvorani.

Ob takih prilikah sem spoznal velik pomen malega moža v političnem življenju. Če se je kdo še toliko trudil, da je zborovalcem na drobno pojasnil dogodke iz notranje in vnanje politike, če je še tako zbadal navzočega političnega komisarja, da mu je ta grozil z razpustom shoda, vzbudil je le pri posameznih nekaj umevanja in zanimanja. Zato je moral tudi on, če je hotel uspešno končati svoj govor, ponoviti svoj moderni ceterum censeo, sicer pa mislim, da je treba vendar enkrat že kaj storiti za malega moža.

Na vsakem takem shodu je bilo namreč navzočih največ malih mož, ki so seveda vselej glasno pritrjevali, kadar je kdo rekel, da se mora zanj kaj storiti. Seveda ko bi bil eden iz njih vrst kaj takega povedal, bi se ne bili dosti menili za to, češ, kaj jim tak more pomagati, če sam sebi ne pomore. Toda tako so govorili gospodje, ki so prišli na shod v črnem fraku in s cvikerjem na nosu. Bilo je zanimivo opazovati, kako vdano in zaupno so gledali mali možje na tega velikega gospoda, če jim je prav črno slikal, kako slabo se jim godi, da imajo same dolžnosti in nobenih pravic.

»To ni človeško, to je pasje življenje,« zaklical je mogočni gospod v dvorano in čakal na odobravanje s tako hudim obrazom, da se je zdelo: Vsakega, ki mu tega ne pritrđi, bo sodišču izročil zaradi krivega pričevanja.

»Davčni vijak!...« Komaj je spregovoril to besedo, odmevala je dvorana od splošnega ploskanja. Mali možje so vstali s sedežev, so ploskali in govorniku čestitali. Ta pa je po daljšem presledku zamahnil z roko, kakor bi si bil svest, da si vseh zaslug za to besedo ne more popolno sam sebi pripisovati.

Isti prizori so se ponavljali, kadar so se čule besede:

»Slabi zaslužki!«

»Nobene kupčije!«

»Draga živila!«

To je bil večinoma prvi del takih temeljitih govorov. Drugi del pa se je pečal z lepšo prihodnostjo za malega moža. Mi ne moremo več trpeti, da bi se malemu možu zadnja srajca strgala z života, da bi mu porinili beraško palico v roke, da bi ga sestradali, zato pa za menoj, za mojo stranko, ki ima na svoji zastavi z velikimi črkami zapisano: Za malega moža se mora nekaj narediti!

Tako se je rodilo neomejeno zaupanje malih mož do takih govornikov. Koderkoli so ga srečali, so ga spoštljivo pozdravljali; z vsakim so bili pripravljene stopiti se, kdor bi bil le kak pomislek spregovoril zoper take ljudske prvobornike; in dali so jim tudi vsa častna mesta, ki so jim bila kot volilcem na razpolago. Na ramah so jih nosili po shodih,

njih podobe so krasile stanovanje malega moža in njih otroci so se nanje ozirali kakor na svetnike.

Tako so prišli ti prvoborniki ljudski do velikega vpliva v javnem življenju, ki bi ga ne bili nikoli dosegli, ako bi se bili družili z vplivnimi možmi naše javnosti. Mali možje so jih naredili velike tudi med velikimi; kjerkoli so o njih govorili, so si šepetali: Ta ima male ljudi za seboj, ž njim je treba računati.

Malokdo si je upal proti njim nastopiti, tudi če je imel dovolj vzroka za to, zakaj v njem bi bil žaljen mali mož, za katerega je treba nekaj storiti. In tako se je med velikimi možmi porodilo tekmovanje, kdo da bo na boljšem glasu pri malem možu. In kakor so poprej iskali priznanja pri velikih in bogatih velmožeh, tako se sedaj pulijo za naklonjenost malega moža.

In kdor si je mehko postlal pri malem možu, tak je tudi skrbel, da je ta zveza vedno ostala trdna: Kako prijazno je na cesti tak velik mož pozdravljaval delavce, kako jim je prijateljsko stiskal roke; prišel je večkrat v njih gostilne in v njih sredi je pojedel kak zrezek; celo za botra se je ponudil temu ali onemu revežu pri krstu ali pri birmi in družino celo obdaroval; še za godove žena ni pozabil, da so se te kar ginjenosti jokale, da se jih rev spominjajo tako imenitni možje; tudi so bili tako ljubeznivi, da so malemu možu pomagali z voza, kadar so ga pripeljali na volišče.

Tolik ugled in tako zaupanje so v nižjih krogih uživali veliki gospodje samo zato, ker jim je bilo vedno na jeziku, da se mora kaj storiti za malega moža. Jaz pa sem si mislil: Kako hvaležen bi bil mali mož šele takemu gospodu, če bi v resnici kaj storil zanj. — Nad takega pa, mislim, bi ti veliki gospodje padli

27. marca izide nova skupina velikonočnih razglednic „Vojska v slikah“.

Rojaki! Poslužujte se razglednic 8. skupine, ker so delo domačih umetnikov in po narodnih motivih. — Cena prejšnja.

z batino, ker bi vedeli, da je to grobokop njihovega vpliva in vladanja.

Besede so poceni in zato tečejo kakor reka po shodih in lijejo kakor morje čez časopise, a dejanj, teh marsikje še vedno čaka oboževani, od mnogih iskani mali mož.

Umirajoči in oslepeli. Nad Ypernom je krožilo letalo, angleški enokrovnik. V letalu je sedel opazujoči častnik, krmari ga je podčastnik. Francozi so sledili z očmi letalu. Krožilo je nad sovražnimi postojankami kakor ponosni orel. Toda že so se oglasili nemški topovi. V gosti toči izstrelkov, v oblakih, ki so se gostili okrog njega, se je zdelo, da je izgubilo letalo svojo smer. Kakor da se je splašil, je letal orjaški ptič križema po zraku, je plapolal s peroti in padal. Že se je zdelo, da bo padel na nemško stran. Pa povzdignilo se je še enkrat, zafrfotalo s peroti in — padalo na francosko črto. — Vojaki so prihiteli in so izvlekli letalca iz kupa razbitin. Častnik je bil mrtev, podčastnik pa težko ranjen, vendar je odgovarjal na vprašanja. Ali na njegovih rokah, ki so tipale nemirno okrog sebe, so spoznali vojaki z grozo in usmiljenjem, da je izgubil letalec tam v zračni višini zaklad, ki je dragocenejši kakor vse drugo — luč oči. Ko

so prenesli bednega v lazaret in se je malo odpočil, je pojasnil svojo nesrečo:

»Vračali smo se od poizvedovalnega poleta. Plavali smo nad sovragom v višini 1500 metrov. Pod nami, okrog nas in nad nami so se razpokavali šrapneli. Le predobro so merili Nemci. Naenkrat strašen pok. Zdelo se mi je, da mi je pretrgal mreno. In po glavi grozne bolečine, na prsih je dušilo! Prva pekoča bolečina je odnehala nekoliko ali pred očmi se mi je zibalo kakor črna mreža. »To je od dima,« sem tolažil sam sebe, in da odpodim od sebe slutnjo strašne svoje osode, zakličem opazovalcu: »Kaka tmina je nastala naenkrat!« — On ni odgovoril. Zakličem še enkrat. On molči. Prime me kakor z ledeno roko: Kaj, če vozim s seboj nemega mrliča? — In se zavem neznosnega svojega stanja: Oslepel sem in krožim z mrtvim tovarišem tisoč metrov nad sovražnimi vrstami, zajet in zadet od sovražnih strelcev. Obup me je prijel ob tej misli, že sem hotel prijeti za krmilo in se izpustiti v večno noč, ko se je oglasilo slabotno poleg mene: »Pojdite hitro doli, sicer je konec vsega tega.« — Častnik je bil prišel za hip k sebi. Še enkrat se je oglasil: »Krmarite na desno!« — Bile so njegove zadnje besede; dale so mi toliko poguma, da sem sledil, oslepeli, ukazu umirajočega.«

Za ledvične bolezni uživaj vsak dan na olju prepečeni paradižnik ali na maslu prepečeno kutino. Za pijačo kuhaj ovseno slamo z medom in pij za žejo.

Skomine. Zmešaj 15 gramov kašujevega prahu, 15 gramov kinina, 2 grama tanina, 2 grama galuna z gramom metine vode. S tem izriblji dlesni.

Zaprti vetrovi so vzrok bodca in krčev in splošnih težav. Sežgi lovorjevega zrnja in skuhaj kavo ž njim, potem odleže hitro. Ako prevreš tega zrnja na kisu in narediš gorak obkladek, prežene hitro krč.

Kolesarenje otrok. Zdaj ima že vsak petletni deček svoje kolo in starši zro ponosno na svojega okretnega sinčka, ki visi po cele ure na kolesu in se podi okrog. Starši ne vedo in ne pomislijo, da škoduje tako vozarenje nedorastlemu otroškemu telesu. Izkušeni zdravniki prepovedujejo vozarenje s kolesom vsakemu dečku, ki nima še šestnajst let, dovoljujejo pa vozarenje le, ko se je telo že popolnoma razvilo. Obračanje kolesa zahteva dosti moči. Da se nadomestuje izguba moči, da se prehranijo naporno delujoče mišice, je treba pri vozarenju vednega in močnega pritoka krvi, katera odhaja iz drugih organov, kar polaga temelj, da se razvijejo dolge in težke bolezni. Posebno trpijo pri vozarenju možgani in živci na pomanjkanju krvi. Malemu kolesarju se vnajejo lahko kolena in sklepi v kolkah, skrivi se mu lahko hrbtenica, ne glede na druge bolezni, ki mu groze. Pametni starši naj naučijo svoje otroke, da bodo hodili, kolikor je njihovi starosti primerno, v hrib in vzdol. Tako si bodo utrdili noge in imeli zdravo telo.

Penast punč. Stepi 7 rumenjakov in $\frac{1}{8}$ kg stolčenegega sladkorja, primešaj sok limone, $\frac{1}{4}$ litra ruma in $\frac{1}{2}$ litra vode, mešaj nad ognjem, dokler se ne peni, in nalij hitro v kupice.

Pomarančni punč. Pol pesti finega čaja polij s $\frac{1}{2}$ litrom kropa in zlij na $\frac{1}{2}$ kilograma

sladkorja in pest limonovih lupinic. Ruma deni po potrebi.

Francoski punč. Kilo sladkorja in pest limonovih lupinic polij v terini z litrom močnega čaja, prilij liter bordoškega vina, liter belega francoskega vina in $\frac{1}{2}$ litra dobrega konjaka. Postavi terino na vročo ploščo ognjišča; ko se je segrela tekočina, jo daj na mizo.

Pomarančni šatō. Zavri namesto vina pomarančni sok in zmešaj s penjenim rumenjkom. Sladkor mora prevreti s pomarančnim sokom (dene se pest sladkorja na sok ene pomaranče). Ta šatō je bolnikom bolj priporočljiv kakor vinski, posebno v vročinskih boleznih.

Koruzni kruh. (Ameriški recept.) Stepi dva rumenjaka, primešaj $\frac{1}{2}$ litra mlačnega mleka in žlico raztopljenega surovega masla, primešaj počasi $\frac{1}{2}$ litra dobre koruzne moke in $\frac{1}{8}$ litra pšenične, pol žličke soli in žličko pecilnega praška. Testo premešaj dobro in zagneti z roko; ko je gladko, mu prigneti še stepene beljake, deni v prostorno pekačo in speci. Vročine ni treba prehude, čas pečenja je 35—40 minut. Kruh se razreže in je gorak. To je kruh, kakor so si ga pekli prvi naseljenci.

Misisipški koruzni kruh. Žličko pecilnega praška raztopi v dveh žlicah tople vode, temu prilij med mešanjem liter kislega mleka ali zmetke, potem primešaj dva rumenjaka, žlico raztopljenega surovega masla in liter koruzne moke. Zagneti dobro in hitro, deni na namazano pekačo, peci 40 minut v ne prevroči pečici; pečeno razreži in daj na mizo. Se je gorak.

Koruzni pečeni žličniki. (Dodgers.) Deni v skledo $\frac{1}{2}$ litra koruzne moke, naredi sredi moke jamico, v jamico spusti žlico masla, opari z $\frac{1}{8}$ litra kropa, premešaj, pokrij skledo in pusti, da počiva moka $\frac{1}{2}$ ure. Raztepi jajce v dveh žlicah mleka in zagneti z žlico v moko. Ko je dobro zagneteno, stavi z žlico na vročo namazano pekačo in peci $\frac{1}{2}$ ure.

Koruzni cmoki. (Korudumplings.) Opari $\frac{1}{2}$ litra koruzne moke z $\frac{1}{8}$ litra mleka, prigneti, ko se je ohladilo, žlico masla in $\frac{1}{2}$ žličke soli, naredi z roko ali s penjarico okrogle cmoke in zaveži vsakega posebej v kosce organtina, spusti v krop in kuhaj celo uro. Kosci organtina morajo biti tako veliki, da jih narastli cmok ne razžene. Se dá na mizo z ribanim sirom in paradižnikovo mezgo.

Izvrstno gnojilo za cvetje. Popari $\frac{1}{4}$ litra saj in pest sode z 21 kropa, premešaj skozi osem dni vsak dan, razredči za polovico in zalivaj vsak četrti dan.

Sueški prekop. Ob ožini med Azijo in Afriko so se bile bitke v vseh velikih zgodovinskih krizah. Od Kambiza do Cezarja, od Mohamedovih naslednikov do Napoleona. Ta ožina tvori vrata, skozi katera prehajajo narodi in skozi katera se pride ali ne pride iz dežele v deželo, iz dela sveta v drugi del sveta. Oni, ki straži ob teh vratih, gospodari čez celo zaledje za seboj. Dovolj vzroka za Anglijo, da je zasedla ob priliki kraj in deželo in se utrdila za stalno tu. Štirideset kilometrov od starega Peluzija, ki je zdaj samo še kup razvalin, vidimo utrdbe angleške trdnjave Port Said, ki brani morje in kopno. Zahodno od trdnjave se širi na 250 kilometrov prerodovitni nilski delta, čigar zahodni rob oklepa Aleksandrija, sedaj angleška trdnjava in sedež angleške trgovine. Od svoje najbolj na severu ležeče točke do svoje najbolj južne točke, ki je mesto Suez ob Rdečem morju, meri ožina

samo 112 kilometrov. Je torej, da govorimo sedanjemu času primerno, le kratek strelski jarek. Železniška proga Dunaj—Amstetten je daljša od njega. Najkrajša črta ožine gre preko ravne pečene puščave, mimo sladkih ali slanih jezer. Severno Port Saida leži na desno veliko jezero Menzale, temu slede Ballahška jezera, ki odstopajo pri El Kantari ravno tolik pas kopnega, da gre po njem karavanska cesta, ki drži iz Azije preko Peluzija v Kairo. Za Ballahškimi jezери pridejo Timsahška jezera, med njimi leži mesto Ismailia. Južno od Timsahških jezer se vzdiguje kraj in prehaja v podolžnata jezera, ki se razločujeta pod imenom Veliko grenko jezero in Malo grenko jezero. Zadnji kos črte na jug je kopnina, ki se razleže v plitve sueške nižine. Tam so zgradili in utrdili Angleži tri luke: Port Suez, Port Ibrahim in Port Tewfik. Vidno je torej, da je kratki strelski jarek, imenovan Sueški prekop, utrjen v najskrajnejši meri, voda in pesek branita, da bi mogel napasti sovražnik bregove in le malo krajev je tu, katere bi bilo treba zares in za resno braniti v slučaju napada.

Tu so zgradili že v davni davni egiptovski kralji prekop; gradila sta Ramsez in Setho v 14. stoletju pred Kristusom. Njih nasledniki pa so zanemarili trebljenje in popraviljanje prekopa, vsled tega sta ga zadelala pesek in blato. Sedem stoletij zatem je hotel graditi kralj Necho prekop, moral pa je opustiti delo na nasvet duhovnikov, ker je bilo izgubilo pri gradnji 120.000 delavcev življenje. Pozneje je delal in dodelal prekop sin perzijskega kralja Kambiza. Ta prekop je bil še ploven, ko je bival Cezar v Egiptu. Pod vlado poznejših rimskih oblasti ga je zadelal zopet pesek; izčistil ga je za nekaj časa vojskovođa kalifa Omarja, ko so bili Arabci osvojili Egipt.

Napoleon I. je spoznal važnost tega kraja in ukazal je svojim zemljemercem, da prouče kraj in napravijo načrt za nov prekop. Drugi dogodki so prehiteli nameravano delo, osnova in misel pa ni počivala pri Francozih. L. 1848. do 1855. in 1856. je preiskal avstrijski strokovnjak Negrelli zelo natančno ves kraj ob ožini in je predložil na podlagi teh raziskovanj pariški komisiji l. 1856. svoj skrbno izdelan načrt. Bil je sprejet in l. 1858. je imenoval Said, namestni kralj Egipta, Negrellija glavnega nadzornika gradnje. Negrelli pa je umrl še tistega leta. Njegove načrte je kupil francoski inženir Lesseps, ki je delo nadaljeval in dovršil. Denar za delo nekdanjih faraonov se je dobil modernim potom: Lesseps je osnoval delniško družbo, katere glavni delničar je bil namestni kralj Egipta. Kar so delali in niso mogli dograditi za večno s svojimi sužnji faraoni, cesarji in kalifi, to se je naredilo s plačanimi močmi in s tehničnimi pridobitvami novega časa. Za koliko časa, se ne vé.

Delniška družba za gradnjo prekopa je bila mednarodna. Poleg namestnega kralja je bilo udeleženi največ francoskih kapitalistov, pravico razpolaganja z delnicami pa je imel namestni kralj. Tedaj so imeli Francozi zasluge pri zgradbi in veliko vpliva v Egiptu. Angleška, ki strelja rada iz zasede z zlatimi krogli, je čakala, da pride prava prilika in ji pade zagotovljen prekop kakor zrela hruška kar sam od sebe v naročje. Dočakala je. Namestni kralj je bil podvzeten in zapravljen gospod. Zabredel je v dolgove. Iz same dobrote, da ga reši iz zadrege, je pokupila angleška država, kolikor je imel delnic. Teh je bilo 177.662. Zanje je dala štiri milijone funtov šterlingov in tako je zagospodarila ob Sueškem prekopu, ob najstarejši in najvažnejši poti sveta in narodov. Ob priliki pouličnega izgreda, katerega so uprizorili Angleži sami, je zasedla Angleška največje egiptovsko mesto, Aleksandrijo, in je pobasala tako mirnim potom ves Egipt v svojo malho.

Decembra leta 1914. je naletela angleška ladja »Southampton« na mino v prekopu in se je potopila. Preiskali so prekop in našli so še dve turški mini. Vsa Angleška se je silno razburila. Velike nevtralne in francoske prekomorske paroplovne družbe so sklenile, da ne bodo vozile več po prekopu. Temu zgledu so sledile angleške prekomorske družbe, angleški časniki priznavajo odkrito, da je zadeta ena glavnih žil telesa angleške oblasti nad morjem.

Sueški prekop je skoraj neobhodno potreben za zvezo z Indijo in z vzhodno Azijo, pot okoli Afrike je le slabo nadomestilo te bližnjice. To dokaže samo par števil. Pot v Indijo se vzdaljša okoli Afrike za 4000—5000 morskih milj. Pot v Hongkong za 3300 milj, v Yokohamo za 3400 milj. Iz Plymoutha se pride v Bombay skozi prekop v 25 dneh, okoli Rta dobre nade je treba 45 dni, ne da bi se kje ustavil. Prevoznina blaga je že zdaj velika, če bodo morale voziti ladje okrog Rta dobre nade, bo postala prevoznina skoraj nedosežno visoka, ker bo treba nakladati več premoega in bo manj prostora za vkrcevanje drugega blaga. Južna Afrika pa bi mogla preskrbeti le majhen del ladij s premoegom in ima samo dve luki, ki sta nekoliko pripravljene za večji prekomorski promet in za varnost ladij, Kapstadt in Port Durban. Vse to nikakor ne more nadomestiti Sueškega prekopa in škoda angleških in drugih paroplovnih družb je silno velika.

Tudi pri zobobolu pokaže Fellerjev blagodejni rastlinski esenčni fluid z znamko »Elsa-Fluid«, kako zna olajšati bolečine. Z njim se vtira boleče lice, se dene z majhnim kosčkom vate v votli zob in v uho, ki je na strani bolečine, ter se zaveže s suhim robcem, nakar bolečine kmalu ponehajo. Povratek zobobola se da zabraniti, ako zobe vsak dan snažimo z »Elsa-Fluidom«. 12 steklenic tega tudi sicer mnogovrstno porabnega domačega sredstva pošlje kamorkoli franco za 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). (ee)

Ugodna prilika za živinorejce, kupce, prodajalce

Ako želite kupiti ali prodati: konje, debele vole, plemenske vole, bike, krave breje in s teleti, teleta za klanje, breje svinje, plemenske prasce, pitane prašiče, plemenske koze, kozličke, ovce in belgijske zajce, se oglasite ustmeno ali pismeno (znamko za odgovor!) v pisarni Vnovčevalnice za živino, Ljubljana, Dunajska cesta 29, vsak delavnik od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne, kjer bodete zahtevano žival kupili, oziroma prodali. ♦♦♦♦

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za »Orle«, kokarde in pentlje z napismi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Klovar.